

İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları İle Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Araştırma: SDÜ İlahiyat Fakültesi Örneklemi

Mustafa MEMİŞ | orcid.org/ 0000-0003-1811-5677 | mustafamemis@sdu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü,
Isparta, Türkiye

<https://ror.org/04fjtte88>

Öz

Kopya çekme eğilimi, eğitim-öğretimde karşılaşılan en önemli sorunlardan birisidir. Öğrencilerin öğrenim süreleri içerisinde elde etmiş oldukları kazanımların objektif olarak ölçülerek puanlanmasının hedeflendiği sınavlarda öğrencilerin kopya çekmeye başvurmaları hem sınavların objektifliğini zedelemekte hem öğrenim süresince elde edilen kazanımların doğru tespitini güçleştirmekte hem de ahlaki yönden bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle din ve ahlak eğitimi esasına dayalı İlahiyat Fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutum ve bakış açıları daha da önem arz etmektedir. Yapılan bu araştırma, 2024 yılı içerisinde Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde hazırlık ve üstü sınıflarda öğrenim görmekte olan 279 kadın, 113 erkek toplam 392 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, ampirik yöntem tercih edilmiş olup, Google.forms'da hazırlanmış olan anket öğrencilere online olarak uygulanmıştır. Araştırmada, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kopya çekmeye bakış açıları ile ahlaki olgunluk düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırmada katılımcılara ait yaş, cinsiyet, medeni durum, öğretim türü, sınıf düzeyi, genel akademik başarı düzeyi, ilahiyat fakültesini tercih etme şekilleri ve gelir durumuna yönelik demografik bilgilerle beraber Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve Ahlaki Olgunluk Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 25.0 ile istatistiki analize tabi tutulmuştur. Yapılan araştırmada, katılımcılara ait demografik değişkenlerdeki farklılaşmalara bağlı olarak Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve Ahlaki Olgunluk Ölçeklerine ait bazı alt boyutlarda anlamlı

farklılaşmalar gözlenmekle beraber, katılımcıların ahlaki olgunluk düzeyleri ile kopya çekmeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Din Psikolojisi, İlahiyat Fakültesi Öğrencileri, Kopya Çekme, Tutum, Ahlaki Olgunluk.

Atıf Bilgisi

Memiş, Mustafa. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları İle Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Araştırma: SDÜ İlahiyat Fakültesi Örnekleme". *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 11/1 (Ocak 2025), 58-85. DOI: 10.69576/ihya.1526099

Geliş Tarihi	1 Ağustos 2024
Kabul Tarihi	27 Kasım 2024
Yayın Tarihi	15 Ocak 2025
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Etik kurul onay belgesi, makalenin ekler bölümünde sunulmuştur.
Etik Bildirim	ihyajournal@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

An Empirical Research on the Relationship Between the Attitudes of Students of the Faculty of Theology Towards Making Copies and Their Moral Maturity Levels: A Sample of the Faculty of Theology of SDU

Mustafa MEMİŞ | [orcid.org/ 0000-0003-1811-5677](https://orcid.org/0000-0003-1811-5677) | mustafamemis@sdu.edu.tr

Asst. Prof., Süleyman Demirel University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences, Isparta, Türkiye

<https://ror.org/04fjtte88>

Abstract

The tendency to cheat in the exam is one of the most important problems encountered in education. In exams where students' achievements during their education are aimed to be objectively measured and scored, students resorting to cheating damages the objectivity of the exams, makes it difficult to accurately determine the achievements obtained during their education, and also poses a moral problem. Especially the attitudes and perspectives of students studying in Faculties of Theology based on religious and moral education towards cheating are even more important. This research was conducted with a total of 392 students, 279 women and 113 men, studying in preparatory and above classes at Süleyman Demirel University Faculty of Theology in 2024. In the study, the empirical method was preferred and Google was preferred. The questionnaire prepared in the forms was applied online to the students. In the research, the perspectives of students of the Faculty of Theology on copying and their moral maturity levels were compared. Age, gender, marital status, type of teaching, class level, general academic achievement level, forms of preference for the faculty of theology and income status of the participants along with demographic information, Attitude Scale towards Copying and Moral Maturity Scale were used in the study. The data were subjected to statistical analysis with SPSS 25.0. Although significant differences were observed in some sub-dimensions of the Decipherment Attitude Scale and Moral Maturity Scales depending on the differences in demographic variables belonging to the participants in the study, it was concluded that there was no significant relationship between the moral maturity levels of the participants and their attitudes towards decipherment.

Keywords

Psychology of Religion, Faculty of Theology Students, Cheating, Attitude, Moral Maturity.

Citation

Memiş, Mustafa. "An Empirical Research on the Relationship Between the Attitudes of Students of

the Faculty of Theology Towards Making Copies and Their Moral Maturity Levels: A Sample of the Faculty of Theology of SDU". *İhya International Journal of Islamic Studies* 11/1 (January 2025), 58-85. DOI: 10.69576/ihya.1526099

Date of Submission	1 August 2024
Date of Acceptance	27 Kasım 2024
Date of Publication	15 January 2025
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. The ethics committee approval document is provided in the appendix section of the article. See: Appendix 1.
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	ihyajournal@gmail.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 .

Extended Abstract

One of the most common problems in the education world is cheating attempts, and this is a disciplinary offense. Cheating is an attempt that undermines the objectivity, reliability and validity of exams, which are measurement tools in the education system, and makes it difficult to achieve basic goals in education and determine the real level of success, and is one of the main reasons for rights violations and unfair grading. Cheating can be defined as imitating or copying any work or text, or looking at any source in order to secretly access the answer in written exams. The concept in question can also be described as cheating, cheating or stealing information. Therefore, cheating or attempts to cheat also has a moral aspect, and this action is due to poor moral development. Cheating may be caused by the student, the institution or the teacher's attitudes. The main reasons for cheating are: The competitive environment in the education system, the appreciation of successful students, the desire to stand out among other students with the appearance of success, the fear of being weaker than other students in terms of grades, the maintenance of the education system based on memorization, the easy way to get high grades and success by cheating. The desire to provide education, teachers' negative attitudes, teachers deducting too many points for small details, cheating becoming a habit, weak control mechanisms, failure to inculcate the habit of studying in students, personality disorders in students and not being able to reach a sufficient moral level can be shown. There are studies showing that the students who stay away from cheating the most are the ones who take ethical and moral principles into consideration the most. Morality, which is a concept that expresses the inner voice and conscientious approach of individuals, is a concept that expresses the set of rules and behaviors that must be followed in society and is nourished by beliefs and ethical values. When the literature was examined, it was observed that in addition to scale development studies related to attitudes towards cheating, there were also studies relating attitudes towards cheating to individuals' moral attitude levels. In this study prepared in quantitative style, the relationship between the attitudes towards cheating and the moral maturity levels of students studying at Süleyman Demirel University, Faculty of Theology in the 2003-2024 academic period was examined. The sample of the research consists of a total of 392 Faculty of Theology students, 279 female and 113 male. The research was conducted via online participation via Google.forms within a three-month period. In the study, the participants were first asked questions prepared by the researcher to obtain demographic information about the participants. Then, the "Attitude Scale towards Cheating" developed by Ay and Çakmak (2015) and the "Moral Maturity Scale" developed by Ay (2020) were applied. The data obtained was analyzed with IBM SPSS 25.0 program. In the research, descriptive statistics such as mean and standard deviation of the variables were used. In the study, firstly, the skewness-kurtosis values of the Moral Maturity and Attitudes Towards Cheating scales were examined, and the parametric test method was used to determine whether they were suitable for normal distribution. Since it was seen that the scales and sub-dimensions used in the research were within the desired skewness-kurtosis values range, independent samples t-Test, one-way analysis of variance (ANOVA) and Pearson Correlation analysis were used in the analyses. Post Hoc test was conducted for group differences from the use of parametric tests. In dimensions where the differences between groups were significant, TUKEY HSD test was applied to determine which group or groups caused the significant difference and

the significance level was tested as $p < 0.05$. Additionally, "Pearson Correlation" analysis was preferred to determine whether there was a significant relationship between the Moral Maturity and Attitudes Towards Cheating Scale and its sub-dimensions. Variables of the research; It constitutes the Moral Maturity and Attitudes Towards Cheating Scale and its sub-dimensions. According to the data obtained from the research, no significant difference was found between the grade level, academic success, type of education and income status of the university students included in the research, and their Attitudes towards Cheating and Moral Attitudes. Significant differences were observed according to the variables of gender, age, marital status and the reason for choosing the Faculty of Theology. However, when the results obtained from the data were examined, no relationship could be found between students' attitudes towards cheating and their moral maturity levels.

Giriş

“Kopya” günümüzde farklı alanlarda ve değişik anlam içerikleriyle kullanılan, kökeni itibariyle insanlık tarihi kadar eskiye dayanan ve geçmişten günümüze kadar var olan bir kavram olmakla beraber, temel eğitimden yükseköğretim aşamalarına kadar eğitimin her aşamasında sıklıkla rastlanan, yaygın olarak karşımıza çıkan¹ adil olmaktan uzak aldatıcı² disiplin problemlerinden birisidir. Bir eğitim-öğretim problemi olarak karşımıza çıkmakta olan kopya çekme eğer görmezden gelinip, yaptırım uygulanmaz ve önlem alınmaz ise, kopya çekmenin kötü ya da ahlaki olmayan bir davranış olduğuna dair örtük öğrenmenin tetiklenebileceği unutulmamalıdır.³

Kopya kavramı, etimolojik kökeni itibariyle İtalyanca “*copia*” kelimesinden gelmektedir. İtalyancadan Türkçeye geçmiş olan ve “*suret çıkarma işi, bir sanat eseri veya yazılı metnin taklidi, bir sınavda soruları cevaplamak için başka birinden veya yerden gizlice yararlanma, yazılı sınavda gizlice bakmak için hazırlanmış kâğıt, taklit edilmiş olan*”⁴ ve benzeri anlamlara gelen bu kavram İngilizcede ise *cheating* ve *copy* kelimeleriyle ifade edilmektedir. Kavrama eğitimsel açıdan bakıldığında, her eğitim sisteminde eğitim hedeflerini belirleme ve eğitim süreçlerini verimli ve başarılı bir şekilde yönetme amacına yönelik hazırlanan müfredatlar mevcuttur. Öğrencilerin bu müfredatlar çerçevesinde elde etmeleri arzu edilen kazanımların

¹ Sevgi Koç- Hasan Basri Memduhoğlu, “Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik genel Eğilimlerinin İncelenmesi”, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21/1 (2021), 194-221, 194; Peter Ashworth, vd., “Guilty in whose eyes? University Students' Perceptions of Cheating and Plagiarism in Academic Work and Assessment”. *Studies in Higher Education* 22/2 (2017), 187-203, 187; Donald L. McCabe – Linda Klebe Trevino, “Individual and Contextual Influences on Academic Dishonesty: A Multicampus Investigation”, *Research in Higher Education* 38/3 (1997), 379-396, 379.

² Angela D. Miller, vd., “Addressing Academic Dishonesty Among the Highest Achievers. *Theory into Practice* 56/2 (2017), 121-128, 121.

³ Şuayip Özdemir – Tuncay Karateke, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekme Davranışları-Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği-”, *Dinbilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi* 12/2 (2017), 151-169, 152.

⁴ *Türkçe Büyük Sözlük*, “Kopya” maddesi, s. 2208, (Erişim 11 Haziran 2024).

test edilmesi maksadıyla uygulanan sözlü, yazılı veya uygulamalı ölçme araçları yani sınavlar vardır. Eğitim-öğretim ortamında kopya çekme eylemi, kendisine ölçme araçlarından herhangi birisi uygulanan öğrencinin, ölçülmesi istenen ders veya içeriğe dair kazanımlara sahip olduğu veya sahip olması gereken öz bilginin dışında, kendisine yöneltilen sorulara cevap verebilmek maksadıyla, sınav veya ödevi bir başkasına yaptırması⁵ etik olmayan yol ve yöntemlerle, birilerinden veya herhangi bir yerden gizlice yararlanması, bilgi aktarması şeklinde ifade edilebilir.

Kopya yöntemi, bilgiye ulaşma hususunda adil ve dürüst olmaktan uzak olup, eğitim öğretim uygulama ve hedefleri için ciddi bir problem teşkil etmektedir. Ayrıca kopya çekme eylemi, kazanımların objektif ve gerçeğe uygun değerlendirilmesinin önünde ciddi bir engeldir. Eğitimde kopya çekme eylemi, gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere kadar hemen hemen tüm toplumlarda, bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak artış gösteren eğitimsel bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶

Öğrenciler, öğrenim süreleri içerisinde tabi tutuldukları kazanım ve performans ölçümlerinden kendi bilgi ve öz çabaları neticesinde elde ettikleri, gerçek kazanım ölçümlerini yansıtan puanlara sahip olabilecekleri gibi, nadiren de olsa eğitim sisteminin tasvip etmediği ve eğitimsel açıdan bir problem teşkil eden kopya eylemi neticesinde ulaşacakları, gerçek ölçümleri yansıtmayan puanlara da sahip olabilirler.⁷

Amerika’da gerçekleştirilen bir araştırmada ortaöğretim düzeyinde eğitim almakta olan öğrenciler kopya çekmeye başvurma düzeyleri araştırılmış, lise öğrencilerinin %75’lik bir kesiminin kopya girişiminde buldukları tespit edilmiştir. Kopya çeken öğrenciler bu davranışın doğru olmadığını ifade etmiş olmalarına rağmen bu oranın 1960’lı yıllardan 1990’lı yıllara gelindikçe artış eğilimi gösterdiği gözlenmiştir.⁸ Bu yaygın durum nedeniyle Kaliforniya Eğitim Bilimleri Enstitüsü kopya çekme eylemini bir “salgın” olarak nitelendirmiştir.⁹ Kaymakcan, konuyla alakalı alanda yapılan ilk çalışmalardan elde edilen verilere işaret ederek, kopya çeken öğrencilerin kopyaya başvurmayan öğrencilerden daha düşük zeka seviyesine ve daha dışa dönük bir kişilik yapısına sahip olduklarına işaret etmiştir.¹⁰

Kopya çekme eylemi, hem eğitim-öğretim ortamı hem de öğrenci açısından birtakım zararlara neden olur ki bunları da şu şekilde sıralayabilmek mümkündür:

⁵ Şeref Tan, “Sınavlarda Kopya Çekmeyi Önlemeye Yönelik Önlemler”, *Eğitim ve Bilim* 26/122 (2001), 32–40, 32.

⁶ Özer Bekaroğlu, “Dünyada ve Türkiye’de Bilimsel Sahtekârlık”, *Tüba Bülteni, Günce* 22 (2002), 12–13.

⁷ Lewis R. Aiken, “Detecting, Understanding and Controlling for Cheating on Tests”, *Research in Higher Education* 32/6 (1991), 725-736, 725.

⁸ Angela D. Miller vd. “Addressing Academic Dishonesty Among the Highest Achievers. *Theory into Practice* 56/2 (2017), 121-128,121.

⁹ Koç - Memduhoğlu, “Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik genel Eğilimlerinin İncelenmesi”, 195.

¹⁰ Recep Kaymakcan, “İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları”, *Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/5 (2002), 121- 138, 122.

• Kopya çekme eylemi, eğitim-öğretim hedeflerine ulaşıp ulaşılamadığını belirlemeye yönelik yapılan sınavların ve uygulanan programların adil bir şekilde uygulanmasını engelleyerek güvenilirlik ve geçerlik düzeylerini zedeler, eğitimdeki eksiklerin ve problemlerin tespitini güçleştirir.

• Kopya eylemi, her ne kadar aksini savunanlar olsa da öğrenci için öğrenmeyi engelleyen bir durum teşkil eder. Bu nedenle gerek eğitim kurumları gerekse öğretmenler, eğitim açısından problem teşkil eden bu davranışın neden olabileceği hak ihlalleri ve ileriye dönük olumsuzluklar hususunda öğrencileri bilinçlendirilmelidir.

• Kopya çekme davranışı öğrencilerde suçluluk hissi de yaratarak onları hem psikolojik hem de pedagojik yönden olumsuz etkileyebilir.¹¹

Geçmişten gelen yol ve yöntemler yanında iletişim ve bilgi teknolojileri alanında yaşanan hızlı gelişmeler, öğrencilerin kopya çekme yol ve yöntemlerini de farklılaştırmıştır. Artık gerek sınavlarda gerekse proje ve ödevlerde internet teknolojileri aracılığıyla hızlı ve hazır bilgilere anında ulaşmak yoluyla kopya çekilmesi kolay hatta yorulmak ve emek sarfetmek istemeyen yeni nesil öğrenciler için cazibedici, teşvik edici hale gelmiştir. Bununla birlikte yapılan araştırmalarda gerek sınavlarda gerekse sınavlar dışında kopya çekme eylemine başvurma nedenleri farklı kültür ve toplumlarda farklılık gösteren nedenlere dayandığı gözlenmiştir.¹² Ancak öğrencilerin kopya yöntemine başvurma ve eğitim ortamını kopya çekmeye elverişli hale getiren nedenleri genel olarak:

• Gelişen eğitim teknolojilerine rağmen halen ezberci eğitimin devam ettirilmesi ve ölçme kriterlerinin ezberci sisteme dayanması,

• Eğitimcilerin iletişim ve bilgi teknolojilerini takip etme hususunda öğrencilerden geride olması,

• Öğrencilerin sınavlarda başarılı olmayı garanti altına almak istemeleri¹³,

• Öğrenci bakış açısıyla eğitsel bazı ders ve içeriklerin gereksiz ya da faydasız olarak değerlendirilmesi nedeniyle çalışmaya gerek duyulmaması,

• Ödev veya sınavlara yönelik öğrencilerin yeterince çalışmamış olması, hazırlıksız olmaları,

• Kopya çekerek yüksek not alan öğrencilerin gözlemlenmesi, imrenme, kopyaya teşvik,

¹¹ Mehmet Ali Seven – Ali Osman Engin, “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Duydukları İhtiyaç ve Kopya Çekme Sebepleri”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11/1 (2010), 121-136, 122-123.

¹² Agata Ewa Chudzicka-Czupała vd., “Application of The Theory of Planned Behavior in Academic Cheating Research–Crosscultural Comparison”, *Ethics & Behavior* 26/8 (2015), 1-43, 4.

¹³ Azmi Türkan vd., “Öğretmen Adaylarının Kopya Çekme Davranışına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 25 (2023), 105-122, 108.

- Sınav ortamlarının yeterince denetimli olmaması ya da kopya çeken öğrencilere gereken yaptırımların uygulanmadığının gözlemlenmesi,
- Alınacak yüksek not ile arkadaş, aile ve toplumsal takdir ve beğeni toplama düşüncesi,
- Derslerde başarısız olma korkusu,
- Ebeveynlerin öğrencilere başarılı olma ve yüksek notlar almaları hususunda baskıları, gerçekçi olmaktan uzak ebeveyn beklentilerini karşılama çabası,
- Eğitimde yeterli donanımına veya anlatma yeteneğine sahip olmayan öğretmenler nedeniyle ders ya da sınav konularının anlaşılammış olması,
- Kalabalık sınıflar nedeniyle öğretmen-öğrenci etkileşiminin minimuma düşmesi ve işbirlikçi öğrenmenin azalması, buna bağlı olarak öğrenci üzerindeki kontrol mekanizmasının zayıflaması,¹⁴
- Eğitim sisteminde kalite düzeyi yüksek okullara giriş için sınıf başarı puan düzeylerinin önemli hale gelmesi nedeniyle düşük not ortalaması korku ya da kaygısı,
- Uygun sınav ortamlarının olmayışı, kalabalık ve kontrolü zor sınıf ortamları,
- Öğrencilerin bizatıhi kendi kişiliğinden, karakterinden ve problemleri etik anlayışından kaynaklı nedenler olarak sıralanabilir.

Her ne kadar yukarıdaki zikredilen maddeler kopya çekme eylemine neden olarak zikrildiler de bu eylemin temel nedeninin bireylerin istenen ahlaki olgunluk düzeyine ulaşamamış olması yani ahlaki gelişimdeki zayıflıkları, zafiyet göstermeleri olduğunu ifade etmek yanlış olmaz. Zira kopya çekmek bir hak ihlali ve bilgi hırsızlığıdır. Hak edilmemiş bir başarıyı elde etme çabasıdır, bir kandırma-yanıltma girişimidir. Ahlak ise eğitim-öğretim faaliyetleri çerçevesinde bireylere kazandırılmak istenen en önemli bireysel ve toplumsal değerdir. Dolayısıyla bu eyleme başvurmak, hem eğitim-öğretim ilke ve hedefler hem de bireysel ahlaki kazanımlar açısından büyük bir yanlış ve çelişkidir. Günümüzde daha da önemli hale gelen ahlaki gelişimi desteklemeye yönelik, okul müfredatları içerisinde yer alan değerler eğitimi dersleri ile bireysel ahlaki gelişim desteklenmeye çalışılmakta, değerlere yönelik farkındalık oluşturma, kişiliğe mal etme, benimsetme¹⁵ uygulama ve çalışmaları ön plana çıkmaya başlamıştır.

Temel eğitimden yükseköğrenime kadar eğitimin tüm aşamalarında karşılaşılan disiplin suçlarından ve temel ahlak problemlerinden birisi olan kopya çekme, ahlaki olgunluk düzeyinin daha üst düzeyde olması beklenen ve temel dinî ve ahlaki öğretilere dayalı dini

¹⁴ Ashword, "Guilty in whose eyes? University Students' Perceptions of Cheating and Plagiarism in Academic Work and Assessment", 187.

¹⁵ Salih Zeki Genç vd., "Değer ve Eğitimi Sorunsalı: Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Durum Tespiti", *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi* 11/2 (2015), 374-397, 380.

yüksek öğrenim aşaması olan ilahiyat fakültelerinde de rastlanabilen bir olumsuz durumdur. Gelecekteki ahlak bilgisi ve meslek dersleri öğretmenliği yanında her aşamada din hizmetleri sunarak ahlak, din ve değerler eğitimin temel taşı oluşturacak olan ilahiyat öğrencilerinin kopya çekmeye yönelik tutumlarının ve bu eylemin ahlaki olgunluk düzeyleri ile ilişkisinin araştırılması önem arz etmektedir.

Yapılan bu çalışmada, 2023-2024 öğretim yılı içerisinde Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutumları ve bu tutumlarının ahlaki olgunluk düzeyleri ile ilişkisi araştırılmıştır.

1. Yöntem

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın yöntemi, modeli, araştırmanın evreni ve araştırmanın örnekleme, yapılan çalışmada kullanılan veri toplama araçları yani ölçeklerle bu ölçme araçlarının örnekleme uygulanması, ulaşılan araştırma verilerinin analiz işleminde başvurulan istatistikî yöntem ve teknikler izah edilmiştir.

1.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan bu araştırma nicel yöntemle çalışılmış bir araştırma olup, ilişkisel tarama modeli esas alınmak suretiyle hazırlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, çalışmada yer alan bir veya daha fazla değişken arasında var olan ilişkinin tespit edildiği istatistikî model türüdür.¹⁶ Bu araştırma özelinde, ahlaki olgunluk düzeyleri ile kopya çekmeye yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Konusu

Bu çalışma, kopya çekmeye yönelik tutumlar ile ahlaki olgunluk düzeyi arasındaki ilişkiyi, SDÜ İlahiyat Fakültesi öğrencileri özelinde incelemeyi konu edinmektedir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Araştırma konu başlığı doğrultusunda temel problemini, “*Bireylerin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri ile Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?*”, sorusu oluşturmaktadır.

Dolayısıyla araştırmanın amacı nicel veri analizi yöntemlerinden yararlanarak yürütülen araştırmada ele alınan soruları cevaba kavuşturmaktır. Çalışmanın konusu ve amacı çerçevesinde, konuyla alakalı literatür çalışmaları da dikkate alınmak suretiyle bazı araştırmaya dair hipotezler geliştirilmiştir.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın temel ve alt hipotezleri aşağıda verilmiştir:

¹⁶ Jack. R. Fraenkel -Norman E. Wallen, *How to Design and Evaluate Research in Education* (New York: McGraw Hill High Education, 2007), “Validity and Reliability”, 146-165.

H1: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşır. Erkek öğrencilerin Kopya Çekmeye Yönelik Tutum düzeyleri kadın öğrencilerden yüksektir.

H2: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşır. Kadın öğrencilerin Ahlaki Olgunluk düzeyleri erkek öğrencilerden yüksektir.

H3: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları ile Ahlaki Olgunluk Düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Ahlaki olgunluk düzeyi yükseldikçe, kopya çekmeye yönelik tutum puanları düşer.

H3_a: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

H3_b: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri ile Çevresel Şartlar Alt Boyutu puanları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki vardır.

H3_c: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri ile Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puanları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki vardır.

1.5. Araştırmanın Amacı

Yapılan çalışmada, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları ile Ahlaki Olgunluk Düzeyleri ve sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlılık düzeyinde herhangi bir ilişkinin var olup olmadığının, eğer varsa bu ilişkinin ne yönde olduğunun belirlenmesi ve yorumlanması amaçlanmaktadır.

1.6. Veri Toplama Araçları

Araştırma çerçevesinde öğrencilere, araştırmacı tarafından belirlenen sorulardan oluşan ve katılımcılara ait sosyo-demografik verilere erişmeyi amaçlayan Kişisel Bilgi Formu yanında, Ahlaki Olgunluk Ölçeği ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği uygulanmıştır.

1.6.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından belirlenmiş olan sorulardan müteşekkil Kişisel Bilgi Formunda, üniversite öğrencilerinin “cinsiyet, yaş, sınıf, öğrenim türü, medeni durum, aile ekonomik durumu, öğrenim türü ve İlahiyat Fakültesini tercih etme sebebi” olmak üzere 8 soruya yer verilmiştir.

1.6.2. Ahlaki Olgunluk Ölçeği

Ahlaki Olgunluk Ölçeği Ay (2020) tarafından¹⁷ geliştirilmiştir. Söz konusu ölçme aracı 5’li Likert tarzında geliştirilmiş olup, (Kesinlikle Katılmıyorum) (1), “Katılmıyorum” (2),

¹⁷ Mustafa Fatih Ay, “Ahlaki Olgunluk Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması”, *Bilimname* XLIII/43, (2020), 349-364.

“Kısmen Katılıyorum” (3), “Katılıyorum” (4) ve “Kesinlikle Katılıyorum” (5)) şeklinde maddelenmiştir. Ölçme aracı tek boyutlu olup 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçek içerisinde ters maddeye yer verilmemiştir. Katılımcıların ölçekten alabilecekleri maksimum puan 85 iken, alabilecekleri minimum puan 17’dir. Katılımcıların ölçekten alacakları puanın yükselmeye paralel olarak ahlaki olgunluk düzeylerinin de o oranda yükseldiği şeklinde yorumlanabilir.

1.6.3. Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği:

Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği, Ay ve Çakmak (2015)¹⁸ tarafından geliştirilen bir ölçme aracıdır. Ölçek beşli Likert tarzında hazırlanmış olup 16 maddeden müteşekkil 5’li likert tarzda hazırlanmış olan ölçek maddeleri için “Kesinlikle katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Fikrim yok” (3), “Katılıyorum” (4) ve “Kesinlikle katılıyorum” (5) şeklinde bir derecelendirme öngörülmüştür. Katılımcıların ölçme aracından alabilecekleri minimum puan 16 iken, alabilecekleri maksimum puan ise 80’dir. Katılımcıların söz konusu ölçekten yüksek düzeyde puan almış olmaları, öğrencilerin kopya çekmeye yönelik eğilimlerinin de o oranda yüksek olduğunu şeklinde yorumlanabilir.

1.7. Veri Toplama Süreci:

Araştırmaya, Etik Kurul izni alınarak başlanmış olup araştırma verileri, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul’un 24.04.2024 tarih, 148 toplantı sayısı ve 21 no’lu iznine istinaden toplanmıştır. Araştırma verileri, araştırmaya gönüllülük esasına dayalı olarak katılım sağlayan ve tesadüfi örneklem metoduyla belirlenmiş olan İlahiyat Fakültesi öğrencilerine uygulanan Kişisel Bilgi Formu, Ahlaki Olgunluk Ölçeği ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği aracılığıyla, 3 aylık bir zaman diliminde Google.forms aracılığıyla online anket yöntemiyle toplanmıştır.

1.8. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi:

Yapılan araştırmanın evreni Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, örnekleme ise 2023-2024 yılları arasında söz konusu fakültede öğrenim görmekte olan farklı cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve öğrenim türü gibi farklı sosyo-demografik özelliklere sahip 392 İlahiyat öğrencisi oluşturmaktadır.

1.9. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler, SPSS 25.0 İstatistik Analiz Programı aracılığıyla işlenmiştir.

Araştırmada, değişkenlere ait ortalama ve standart sapma gibi betimleyici istatistiklerden yararlanılmıştır.

¹⁸ Mustafa Fatih Ay- Ahmet Çakmak, “Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenlilik Çalışması”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 43 (2015), 140-155.

Çalışmada öncelikle Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeklerinin normal dağılım hipoteziyle uyum sağlayıp sağlamadıkları, çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerine bakılarak tespit edilmiş, yöntem olarak ise parametrik teste başvurulmuştur. (Tablo 1).

Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve alt boyutlarında çarpıklık ve basıklık katsayılarının beklenen değerlere uygun olduğu tespit edildiğinden, analizlerde bağımsız örneklem t-Testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Parametrik testler için grup farkı incelemelerinde Post Hoc testine başvurulmuştur. Gruplar arasında anlamlı farklar bulunduğu, bu farkların hangi grup veya gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla TUKEY HSD testi uygulanmış ve anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği ile alt boyutları arasındaki anlamlı ilişkileri tespit etmek için Pearson Korelasyon analizi tercih edilmiştir.

Elde edilen tüm sonuçlar, istatistiksel anlamlılık seviyesi olarak $p < 0,05$ kriterine göre değerlendirilmiştir.

1.10. Normallik Analizi ve Güvenirlilik Analizi

Seçer,¹⁹ normal dağılım varsayımının değerlendirilmesinde 'çarpıklık ve basıklık' değerlerine bakmanın daha doğru bir yaklaşım olduğunu belirtmiştir. Araştırma verilerinin iç tutarlılık analizinde Cronbach's Alpha değerlerine²⁰; Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin normal dağılım hipotezinde ise çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Ölçeklerin Çarpıklık ve Basıklık, Cronbach's Alpha Değerleri

Ölçek	N	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha
Kopya Çekmeye Yönelik Tutum	392	,393	,429	,971
Ahlaki Tutum	392	-,915	,583	,926
Çevresel Şartlar	392	,617	-,159	,855
Fırsat ve Beceri	392	1,017	,811	,904
Ahlaki Olgunluk	392	-,784	,663	,944

¹⁹ İsmail Seçer, *Spss ve Lisrel ile Pratik veri Analizi* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2015), 28.

²⁰ Kazım Özdamar, *Paket Program ile İstatistiksel Veri Analizi* (Ankara: Kaan Kitabevi, 1999), 513.

Tabachnick ve Fidell'e (2013)²¹ göre normal dağılımın sağlanabilmesi için ölçeklere ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ve -1,5 değerlerinin arasında olması gerekmektedir. Normallik analizi sonucunda değişkenlerin istenilen değerler arasında olduğu belirlenmiştir.

Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve alt boyutlarının iç tutarlılık analizi sonuçlarına bakıldığında, Cronbach's Alpha değerlerinin güvenilir ($0,60 \leq \alpha$) olduğu görülmektedir.²²

2. Bulgular Ve Yorum

Bu bölümde araştırma soruları çerçevesinde yapılan analiz sonuçları sunulmuş ve bulgular yorumlanmıştır.

2.1. Araştırmaya Katılan İlahiyat Fakültesi Öğrencilerine Ait Sosyo-Demografik Özelliklerin Dağılımı

Üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzdelik bilgileri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Dağılımları N=392

		n	%
Cinsiyet	Kadın	279	71,2
	Erkek	113	28,8
Yaş Durumu	20 yaş altı	96	24,5
	21 yaş	92	23,5
	22 yaş	82	20,9
	23 yaş	51	13,0
	24 yaş üstü	71	18,1
Öğrenim Türü	1.öğretim	275	70,2
	2.öğretim	117	29,8
Medeni Durum	Bekar	363	92,6
	Evli	29	7,4
Sınıf Düzeyi	1.sınıf	144	36,7
	2.sınıf	132	33,7
	3.sınıf	100	25,5

²¹ Barbara G. Tabachnick – Linda S. Fidell, *Using Multivariate Statistics* (Boston: Pearson Education, 2013).

²² Özdamar, *Paket Program ile İstatistiksel Veri Analizi*, 513.

	4.sınıf	16	4,1
Akademik Başarı Düzeyi	Düşük	23	5,9
	Orta	338	86,2
	Yüksek	31	7,9
İlahiyat Fakültesini Tercih Etme Sebebi	İsteyerek ve severek tercih etme	287	73,2
	Yanlışlıkla tercih	71	18,1
	Ailenin yönlendirme ve isteğiyle tercih etme	8	2,0
	Boşta kalmamak için yapılan tercih	26	6,6
Gelir Durumu	Düşük	56	14,3
	Orta	326	83,2
	Yüksek	10	2,6

Araştırmaya katılan İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin %71,2 oranında kadın ve %28,8 oranında erkek olduğu, %24,5 oranında 20 yaş altında, %23,5 oranında 21 yaşında, %20,9 oranında 22 yaşında, %13,0 oranında 23 yaşında, %18,1 oranında 24 yaş ve üstünde olduğu, %70,2 oranında 1. öğretim ve %29,8 oranında 2. öğretimde eğitim gördüğü görülmektedir.

Katılımcı öğrencilerinin %92,6 oranında bekâr ve %7,4 oranında evli, %36,7 oranında 1. sınıfta, %33,7 oranında 2. sınıfta, %25,5 oranında 3. sınıfta ve %4,1 oranında 4. sınıfta, ailesinin gelirinin %14,3 oranında düşük, %83,2 oranında orta ve %2,6 oranında yüksek olduğu belirlenmiştir.

İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin %5,9 oranında akademik başarı düzeyini düşük, %86,2 oranında orta ve %7,9 oranında yüksek olarak değerlendirdiği, %73,2 oranında İlahiyat Fakültesini isteyerek ve severek tercih ettiği, %2,0 oranında ailenin yönlendirme ve isteğiyle tercih ettiği, %18,1 oranında yanlışlıkla tercih ettiği, %6,6 oranında boşta kalmamak için yapılan tercih ettiği saptanmıştır.

2.2. Araştırmanın Değişkenlerine Yönelik Betimsel Analizi Sonuçları

Bu bölümde, değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 4'te verilmiştir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan Ahlaki Olgunluk Ölçeği, Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve ölçek alt boyutları bu araştırmanın değişkenlerini oluşturmaktadır.

Tablo 4. Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Betimsel Analiz

Ölçek	N	Min	Maks	\bar{X}	SS
-------	---	-----	------	-----------	----

Kopya Çekmeye Yönelik Tutum	392	34,00	62,00	45,56	4,61
Ahlaki Tutum Alt Boyutu	392	7,00	35,00	27,81	6,35
Çevresel Şartlar Alt Boyutu	392	4,00	20,00	8,38	3,70
Fırsat ve Beceri Alt Boyutu	392	5,00	25,00	9,38	4,28
Ahlaki Olgunluk	389	43,00	85,00	75,88	7,70

Araştırmaya dahil olan İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin, Kopya Çekmeye Yönelik Tutum ortalaması ($\bar{X}=45,56$), Ahlaki Tutum Alt Boyutu ortalaması ($\bar{X}=27,81$), Çevresel Şartlar Alt Boyutu ortalaması ($\bar{X}=8,38$), Fırsat ve Beceri Alt Boyutu ortalaması ($\bar{X}=9,38$) olarak, Ahlaki Olgunluk ortalaması ($\bar{X}=75,88$) olarak tespit edilmiştir.

2.3. İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum ve Alt Boyutlarının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Ahlaki Olgunluk ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Toplam Puanlarının Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklaşmasını Gösteren Bağımsız Örneklem Grubu T Testi ve Anova Sonuçları

Değişkenler	±	Kopya Çekmeye Yönelik Tutum		Ahlaki Tutum		Çevresel Şartlar		Fırsat ve Beceri		Ahlaki Olgunluk	
		N	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}
Cinsiyet											
Kadın	279	45,64	4,72	28,39	5,94	8,18	3,68	9,07	4,12	76,86	6,99
Erkek	113	45,35	4,35	26,37	7,07	8,86	3,71	10,12	4,59	73,41	8,82
Test / p*		,559/,577		2,874/,004		-1,643/,101		2,214/,027		4,077/,000	
Medeni Durum											
Bekar	363	45,64	4,71	27,55	6,36	8,55	3,70	9,54	4,31	75,58	7,69
Evli	29	44,52	3,10	30,97	5,33	6,24	2,91	7,31	3,30	79,59	7,00
Test / p		1,264/,207		-2,810/,005		3,274/,001		2,719/,007		-2,717/,007	
Yaş											
20 yaş altı^a	96	45,56	4,54	27,74	6,49	8,44	3,62	9,39	4,02	75,14	8,53
21 yaş^b	92	45,60	4,53	28,54	5,53	8,17	3,39	8,88	3,72	76,36	6,65
22 yaş^c	82	45,59	5,00	26,90	6,57	8,66	3,84	10,02	4,87	75,22	7,99

23 yaş ^d	51	46,25	5,47	25,76	7,04	10,08	4,17	10,41	4,85	74,14	7,45
24 yaş üstü ^e	71	44,97	3,63	29,45	5,94	7,01	3,14	8,51	3,99	78,21	7,28
Test / p		,578/,679		3,316/,011		5,557/,000		2,283/,060		2,769/,027	
**G.farkı				e>d		d>b				e>d	
Öğrenim Türü											
1.öğretim	275	45,91	4,51	28,51	5,86	8,14	3,45	9,26	4,01	75,91	8,56
2.öğretim	117	45,14	4,23	27,77	6,48	8,14	3,63	9,23	4,18	75,04	7,85
Test / p		1,466/,144		1,008/,314		-,012/,991		,060/,952		,876/,382	
Sınıf Düzeyi											
1.sınıf	144	45,91	4,51	28,51	5,86	8,14	3,45	9,26	4,01	75,91	8,56
2.sınıf	132	45,14	4,23	27,77	6,48	8,14	3,63	9,23	4,18	75,04	7,85
3.sınıf	100	45,44	5,28	27,17	6,67	8,87	4,07	9,40	4,59	76,87	6,21
4.sınıf	16	46,63	4,05	25,75	7,08	9,38	3,88	11,50	5,32	76,38	6,67
Test / p		,953/,415		1,499/,214		1,360/,255		1,407/,240		1,092/,352	
Akademik Başarı											
Düşük	23	45,30	4,63	26,13	6,22	9,00	3,93	10,17	4,56	74,64	6,88
Orta	338	45,61	4,68	27,80	6,35	8,41	3,67	9,40	4,25	75,76	7,80
Yüksek	31	45,16	3,87	29,06	6,33	7,58	3,82	8,52	4,43	77,97	7,01
Test / p		,172/,842		1,414/,244		1,059/,348		1,029/,358		1,466/,232	
İlahiyat Fakültesini Tercih Etme Sebebi											
İsteyerek ve severek tercih etme	287	45,35	4,39	28,60	6,31	7,94	3,51	8,82	3,92	76,31	7,81
Yanlışlıkla tercih	71	48,88	4,39	22,75	4,80	11,50	3,46	14,63	5,01	69,25	9,38
Ailenin yönlendirme ve isteğiyle tercih etme	8	46,23	5,28	25,48	6,02	9,73	3,93	11,01	4,95	75,66	6,39
Boşta kalmamak	26	45,04	4,87	27,00	5,98	8,58	3,90	9,46	3,95	73,81	8,44

için yapılan tercih											
Test / p	2,201/,087		6,782/,000		6,750/,000		9,717/,000		2,954/,032		
**G.farkı	a>c			b>a,c			b>a,c			a>b	
Gelir											
Düşük ^a	56	45,07	5,14	27,52	6,64	8,16	3,94	9,39	5,26	76,64	7,50
Orta ^b	326	45,56	4,50	27,83	6,19	8,38	3,59	9,36	4,02	75,61	7,74
Yüksek ^c	10	48,10	4,77	28,80	9,72	9,50	5,62	9,80	6,70	80,20	6,84
Test / p	1,838/,161		,181/,834		,556/,574		,052/,950		2,056/,129		

* İki grup karşılaştırmalarında “Bağımsız Örneklem T Test” üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında “ANOVA” ve **gruplar arası fark için “Post Hoc” kullanılmıştır.

Tablo 5’e göre araştırmaya dahil olan üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi, akademik başarı, öğrenim türü ve gelir durumu ile Kopya Çekmeye Yönelik Tutum ($p>0.05$), Ahlaki Tutum Alt Boyutu ($p>0.05$), Çevresel Şartlar Alt Boyutu ($p>0.05$), Fırsat ve Beceri Alt Boyutu ($p>0.05$) ve Ahlaki Olgunluk ($p>0.05$) arasında anlamlı farklılaşma saptanmamıştır.

Alandaki benzer çalışmalar incelendiğinde, çalışmamızdan elde ettiğimiz verilerden farklı olarak Seven – Engin (2010)’in²³ elde ettiği verilere göre 2., 3., ve 4. Sınıf öğrencilerinin kopya çekme eğilimlerinin diğer sınıflara nazaran daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çelik (2020)²⁴ ise çalışmasında, üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyleri ile kopya çekmeye yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmaya rastlanmadığını ifade etmiştir. Çelik (2020)’in araştırmasından elde ettiği veriler, araştırmamızdan elde ettiğimiz olduğumuz verilerle paralellik arz etmektedir.

Sınıf düzeyi değişkenine bağlı olarak ahlaki olgunluk düzeyindeki farklılaşmayı çalışmada değerlendiren Kaya – Aydın (2011)’in araştırma verilerine göre, sınıf düzeyi yükseldikçe üniversite öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeyi düşmektedir ki bu durum yüksek öğrenim gören bireylerde beklenenin tam tersi istikamette elde edilmiş verilerdir ve dikkat çekici bir veri olma özelliğine sahiptir. Çelik (2020) ‘in²⁵ araştırmalarından elde edilen veriler incelendiğinde ise, üniversite öğrencilerinin sınıf değişkeni ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki gözlenmemiştir. Çelik (2020)’in araştırmasından elde edilen verilerle çalışmamızdan elde edilen verilerin aynı yönde olduğu gözlenmiştir.

²³ Seven – Engin, “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Duydukları İhtiyaç ve Kopya Çekme Sebeppleri”, 127.

²⁴ Çelik, “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekme Eğilimlerinin İncelenmesi”, 109.

²⁵ Çelik, “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekme Eğilimlerinin İncelenmesi”, 109.

Araştırmamızdan elde edilen verilerde, gelir durumu değişkeni ile kopya çekmeye yönelik tutum ve ahlaki olgunluk puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmemiştir. Gelir grubu değişkeni ile kopya çekmeye yönelik tutumu esas alan verileri içeren Koç - Memduhoğlu (2021)'nin²⁶ yaptığı araştırmadan elde ettiği verilerde ise, yüksek gelirli aile grubundaki öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutum düzeyi düşük gelir grubundaki ailelerden gelen öğrencilerden daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Literatür incelendiğinde, araştırmamızda yer alan katılımcı ilahiyat fakültesi öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri ve öğrenim türü (I. ve II öğretim) değişkenleri ile kopya çekmeye yönelik tutum ve ahlaki olgunluk düzeyini kıyaslayan benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmamızda bu değişkenlere yönelik elde edilen veriler özgün değer taşımaktadır.

Araştırmaya katılan İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu (t:2,874, p<0.05), Fırsat ve Beceri Alt Boyutu (t:2.214, p<0.05), Ahlaki Olgunluk (t:4,077, p<0.05) arasında anlamlı düzeyde farklılığın var olduğu gözlenirken, Kopya Çekmeye Yönelik Tutum (p>0.05) ve Çevresel Şartlar Alt Boyutu (p>0.05) arasında anlamlı düzeyde farklılık saptanmamıştır. Buna bağlı olarak, cinsiyet değişkenine göre kopya çekmeye yönelik tutumun anlamlılık düzeyinde farklılaşacağını öngören "**H1: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşır. Erkek öğrencilerin Kopya Çekmeye Yönelik Tutum düzeyleri kadın öğrencilerden yüksektir.**" Hipotezi reddedilmiştir.

Yapılan araştırmada, erkek İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puan ortalamasının kadın öğrencilerin Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puan ortalamasından daha yüksek olduğu verilerine ulaşılmıştır.

Araştırmada, erkek İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Tutum Alt Boyutu puanlarının ve Ahlaki Olgunluk puanlarının kadın İlahiyat Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğu verilerine ulaşılmıştır. Buna bağlı olarak, cinsiyet değişkenine bağlı olarak Ahlaki olgunluk düzeyinin kadın öğrenciler lehine anlamlılık düzeyinde farklılaşacağını öngören "**H2: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşır. Kadın öğrencilerin Ahlaki Olgunluk düzeyleri erkek öğrencilerden yüksektir.**" Hipotezi reddedilmiştir.

Kopya çekmeye yönelik tutumla alakalı benzer çalışmalar incelendiğinde, Kaymakcan (2017)'in yaptığı araştırmada İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin üniversite öğrenimleri süresince en az bir kez kopya çekenlerin oranının %89,8 olduğu²⁷ ve erkeklerin kopya çekme düzeylerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.²⁸ Koç - Memduhoğlu

²⁶ Koç - Memduhoğlu, "Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik genel Eğilimlerinin İncelenmesi", 209.

²⁷ Kaymakcan, "İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları", 127.

²⁸ Kaymakcan, "İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları", 128.

(2021)'nin yaptığı araştırmada da Kaymakcan ile paralellik arz eden sonuçlar elde edilmiştir. Yani araştırma verileri, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla kopya çekme eğiliminde oldukları sonucu elde edilmiştir.²⁹ Özdemir - Karateke (2017)'nin³⁰, Çelik (2020)'in³¹ ve Ünlü - Eroğlu (2012)'nin³² yapmış oldukları araştırmada, kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmemiştir. Yapmış olduğumuz araştırmada da kopya çekmeye yönelik tutumları bakımından kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmemiştir. Bu anlamda söz konusu araştırmalardan elde edilen sonuçla çalışmamızdan elde etmiş olduğumuz sonuçların paralellik arz ettiği görülmektedir. Seven - Engin (2010)'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada ise diğer araştırmaların aksine kız öğrencilerin kopya çekmeye yönelik daha yüksek bir tutum düzeyine sahip oldukları sonucu elde edilmiştir.³³

Üniversite öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeyleri üzerine yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde, erkek öğrencilerin ahlaki olgunluk puanları kadın öğrencilerden daha yüksek olduğuna dair araştırmamızdan elde edilen verilerin aksine Savaş- Ümmet (2019)'in³⁴, Kaya - Aydın (2011)'in³⁵ ve Aktaş - Kartopu (2016)'nin³⁶ yaptıkları çalışmada, kadın öğrencilerin ahlaki olgunluk düzeylerinin erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin medeni durumu ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu (t:-2,810, p<0.05), Çevresel Şartlar Alt Boyutu (t:3.274, p<0.05), Fırsat ve Beceri Alt Boyutu (t:2.719, p<0.05), Ahlaki Olgunluk (t:4,077, p<0.05) arasında anlamlı düzeyde farklılık var iken Kopya Çekmeye Yönelik Tutum (p>0.05) arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Evli olan İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Tutum Alt Boyutu ve Ahlaki Olgunluk puan ortalamasının bekar olan İlahiyat Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğu verilerine ulaşılmıştır.

²⁹ Koç - Memduhoğlu, "Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik genel Eğilimlerinin İncelenmesi", 201.

³⁰ Özdemir - Karateke, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekme Davranışları-Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği-", 159.

³¹ Türkan Çelik, "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekme Eğilimlerinin İncelenmesi", *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi (MREFD)* 2/2 (2020), 97-120, 107.

³² Hüseyin Ünlü - Cihan Eroğlu, "Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları", *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* X/3 (2012), 101-106, 103.

³³ Seven - Engin, "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Duydukları İhtiyaç ve Kopya Çekme Sebepleri", 129.

³⁴ Osman Savaş - Durmuş Ümmet, "Üniversite Öğrencilerinde Ahlaki Olgunluk, Sosyal İyi Olup ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", *V. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi İstanbul*, ed. Mehmet Engin Deniz vd., (Ankara: Türkiye Eğitim Bilimleri Araştırma Derneği TEBAD, 2019), 1302-1322, 1307.

³⁵ Mevlüt Kaya - Cüneyd Aydın, "Üniversite Öğrencilerinin Dini İnanç ve Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 30 (2011), 15-42, 24.

³⁶ Hamza Aktaş - Saffet Kartopu, "Üniversite Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Gümüşhane Üniversitesi Örneği)", *Uluslararası Gençlik ve Ahlak Sempozyumu*, (Sınop: Sınop Üniversitesi, 2016), 468-485, 475.

Bekar olan İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Çevresel Şartlar Alt Boyutu ve Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puan ortalamasının evli olan İlahiyat Fakültesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Alandaki çalışmalar incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin kopya çekmeye yönelik tutumlarını ve ahlaki olgunluk düzeylerini, medeni durum değişkenine göre değerlendiren bir çalışmanın var olmadığı dolayısıyla bu değişkene dair elde edilen verilerin konuya dair özgün verilerden birisi olduğu söylenebilir.

İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin yaş durumu ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu (F:3.316, $p<0.05$), Çevresel Şartlar Alt Boyutu (F:5.557, $p<0.05$) ve Ahlaki Olgunluk (F:2.769, $p<0.05$) arasında anlamlı düzeyde farklılaşma saptanırken Kopya Çekmeye Yönelik Tutum ($p>0.05$) ve Fırsat ve Beceri Alt Boyutu ($p>0.05$) arasında anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmamıştır.

24 yaş üzerinde olan öğrencilerin Ahlaki Tutum Alt Boyutu ve Ahlaki Olgunluk puan ortalamasının 23 yaşında olan ilahiyat öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

23 yaşında olan Çevresel Şartlar Alt Boyutu puan ortalamasının 21 yaşında olan ilahiyat öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş değişkeni ile kopya çekmeye yönelik tutum ilişkisini değerlendiren alandaki çalışmalara bakıldığında, Koç – Memduhoğlu (2021)'nin³⁷ çalışmasından elde edilen veriler, 20-25 yaş aralığındaki öğrencilerin kopya çekme eğilimlerinin diğer yaş gruplarına nazaran daha fazla olduğu yönündedir. Koç – Memduhoğlu'nun çalışmasıyla karşılaştırıldığında, çalışmamızdan elde edilen verilere göre araştırmamıza katılan öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermediği gözlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin yaş değişkeni ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi esas alan alanda yapılmış olan geçmiş çalışmalar incelendiğinde, Savaş – Ümmet (2019)'in³⁸ yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin yaş değişkenleri ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasında, çalışmamızdan elde etmiş olduğumuz verilerin aksine herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilemediği görülmüştür. Çalışmamızdan elde etmiş olduğumuz verilerde ise katılımcı öğrenci yaş düzeyindeki yükselişe paralel olarak ahlaki olgunluk düzeyinin arttığı gözlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin İlahiyat Fakültesini tercih sebebi değişkeni ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu (F:6.782, $p<0.05$), Çevresel Şartlar Alt Boyutu (F:6.750, $p<0.05$), Fırsat ve Beceri Alt Boyutu (F:9.717, $p<0.05$), Ahlaki Olgunluk (F:2,954, $p<0.05$) arasında anlamlı düzeyde

³⁷ Koç – Memduhoğlu, “Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik genel Eğilimlerinin İncelenmesi”, 202.

³⁸ Savaş – Ümmet, “Üniversite Öğrencilerinde Ahlaki Olgunluk, Sosyal İyi Olup ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, 1308.

farklılık saptanırken Kopya Çekmeye Yönelik Tutum ($p>0.05$) arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Buna göre:

İlahiyat Fakültesini isteyerek ve severek tercih eden üniversite öğrencilerinin Ahlaki Tutum Alt Boyutu puan ortalamasının ailenin yönlendirme ve isteğiyle tercih eden üniversite öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

İlahiyat Fakültesini yanlışlıkla tercih eden üniversite öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk puan ortalamasının ilahiyatı isteyerek ve severek tercih eden üniversite öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

İlahiyat Fakültesini ailenin yönlendirme ve isteğiyle tercih eden üniversite öğrencilerinin Çevresel Şartlar Alt Boyutu ve İlahiyat Fakültesini yanlışlıkla tercih eden üniversite öğrencilerinin Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puan ortalamasının İlahiyat Fakültesini isteyerek ve severek tercih eden ve boşta kalmamak için tercih eden üniversite öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Alandaki çalışmalar incelendiğinde, çalışmamızda yer alan “ilahiyat fakültesini tercih şekliniz” değişkenine ait verilerin özgün olduğu gözlenmiş olup, aynı ya da benzer bir demografik değişkene ile kopya çekme ya da ahlaki olgunluk düzeylerini ilişkilendiren çalışmaya rastlanmamıştır.

2.4. İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri, Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Arasındaki Korelasyona Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, üniversite öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri, Kopya Çekmeye Yönelik Tutum arasındaki ilişkisi parametrik test yöntemlerinden “Pearson Korelasyon Analizi” ile incelenmiştir.

İstatistiki anlamlılık $p<0,05$ seviyesinde değerlendirilmiştir. Korelasyon katsayısının değerlendirme ölçütleri şöyledir;

“0.00 = rho ise ilişki yoktur.”

“0.00 < r < 0.29 ise düşük düzeyde ilişki vardır.”

“0.30 < r < 0.69 ise orta düzeyde ilişki vardır.”

“0.70 < r < 0.99 ise yüksek düzeyde ilişki vardır.”

“1.00 = r ise mükemmel ilişki vardır.”³⁹

³⁹ Nilgün Köklü vd., *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*, (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2023), 79-95.

Tablo 6. Değişkenler Arasındaki İlişki (Pearson Korelasyon Analizi) (N:392)

		Kopya Çekmeye Yönelik Tutum	Ahlaki Tutum	Çevresel Şartlar	Fırsat ve Beceri
Ahlaki	r	-,080	,448**	-,389**	-,416**
Olgunluk	p	,113	,000	,000	,000

Tablo 6'daki Pearson Korelasyon testi sonuçlarına göre, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk düzeyi ile Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bu sonuçla, "**H3**: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları ile Ahlaki Olgunluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Ahlaki olgunluk düzeyi, yükseldikçe kopya çekmeye yönelik tutum puanları düşer." hipotezi reddedilmiştir.

Yani, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kopya çekmeye yönelik tutumları, ahlaki tutum düzeylerinden etkilenmemektedir. Araştırmadan beklenen, İlahiyat fakültesi öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeyleri yükseldikçe kopya çekmeye yönelik tutum puanlarında düşüş gözlemlenebileceği yönündeydi. Ancak, elde edilen veriler, böyle bir ilişkinin var olmadığını göstermiştir. Bununla birlikte, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk düzeyi ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu puan düzeyleri arasında ($r=0,448$, $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Yani, üniversite öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk düzeyleri arttıkça, Ahlaki Tutum Alt Boyutu düzeylerinin de arttığı gözlemlenmiştir.

"**H3_a**: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk düzeyi ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır." hipotezi doğrulanmıştır.

Ahlaki Olgunluk düzeyi ile Ahlaki Tutum Alt Boyu arasında ($r=0,448$, $p<0,05$) pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu, İlahiyat öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk düzeyleri arttıkça Ahlaki Tutum Alt Boyutu puan düzeylerinin de arttığı anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda, "**H3_a**: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk düzeyleri ile Ahlaki Tutum Alt Boyutu puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır." hipotezi doğrulanmıştır.

Ahlaki Olgunluk Düzeyi ile Çevresel Şartlar Alt Boyutu arasında ($r=-0,389$, $p<0,05$) negatif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk düzeyleri arttıkça, Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeğine ait alt boyutlar olan Çevresel Şartlar Alt Boyutu ve Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puan düzeylerinin azaldığını göstermektedir.

Bu bağlamda, "**H3_b**: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyi ile Çevresel Şartlar Alt Boyutu puanları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki vardır." hipotezi doğrulanmıştır.

Ahlaki Olgunluk Düzeyi ile Fırsat ve Beceri Alt Boyutu arasında ($r=-0,416$, $p<0,05$) negatif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bu da üniversite öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri arttıkça Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeğine ait alt boyut olan Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puan düzeylerinin azaldığını göstermektedir.

Bu bağlamda, “**H3**: İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyi ile Fırsat ve Beceri Alt Boyutu puanları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki vardır.” hipotezi doğrulanmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu çalışma, 2023-2024 öğretim yılı içerisinde Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan 279 kadın, 113 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 392 öğrenci ile gerçekleştirilmiş olup; araştırmada, öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutumları ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin var olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Yapılan bu ampirik araştırmada, katılımcı öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf değişkenleri, öğrenim türü, akademik başarı düzeyi, medeni durum, gelir düzeyleri ve ilahiyat fakültesini tercih şekillerine göre kopya çekmeye yönelik tutumlarının ve ahlaki olgunluk düzeylerinin değişim gösterip göstermediği, eğer değişim gösteriyorsa bu değişimin ne yönde olduğu; söz konusu öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutumları ile ahlaki tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin var olup olmadığı incelenmiştir.

Yapılan araştırma, Google.forms üzerinden üç aylık bir zaman dilimi içerisinde, araştırmaya gönüllü katılım sağlayan ve tesadüfi örneklem methodologyyla belirlenmiş olan İlahiyat Fakültesi öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, araştırmacı tarafından belirlenmiş olan ve katılımcı öğrencilere ait demografik bilgilere ulaşmayı hedefleyen kişisel Bilgi Formu yanında Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve Ahlaki Olgunluk Ölçeği kullanılmıştır.

Yapılan araştırmayla alakalı araştırma öncesinde belirlenen, katılımcı öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile kopya çekmeye yönelik tutumları ve ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik hipotezlere ek olarak İlahiyat fakültesi öğrencilerinin kopya çekmeye yönelik tutumları ile ahlaki olgunluk düzeyleri ve ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi esas alan hipotezler geliştirilerek test edilmiştir.

Elde edilen veriler incelendiğinde, yaş ve sınıf düzeylerinin yükselmesine paralel olarak ahlaki olgunluk düzeylerine ait puanların yükselmesi ve buna bağlı olarak da kopya çekmeye yönelik tutumlarında düşüş yaşanması yönünde idi. Çünkü fakültede geçirilen yıllara bağlı olarak ahlak ve dinî öğretiler temelinde verilen yoğun eğitim alınmaktadır. Bu da öğrencilerin ahlaken gelişme kaydetmelerini sağlamanın yanında, ahlaki bir zaaf, hak ihlali, haksız başarı, bilgi hırsızlığı olarak da değerlendirilebilecek olan kopya çekme davranışına yönelik negatif yönde tutum geliştirmelerini temin etmelidir, en azından beklenti grafiği

bu yöndedir ki araştırmamızın hipotezi de bu yöndedir. Ancak araştırmadan elde edilen veriler incelendiğinde, ilahiyat fakültesi öğrencilerinin sınıf düzeyi, akademik başarı, öğrenim türü (I. veya II. Öğretim oluştalarının) ve gelir durumlarındaki farklılaşmanın, kopya çekmeye yönelik tutumlarını ve ahlaki olgunluk düzeylerini pozitif ya da negatif yönde etkilemediği yönünde bir sonuç elde edilmiştir.

Elde edilen veriler incelendiğinde öğrencilerin yaş yanında, cinsiyet, medeni durum ve ilahiyat fakültesini tercih etme sebeplerine göre söz konusu tutumlarda bazı farklılaşmalar tespit edilmiştir. Buna göre, ilahiyat fakültesi öğrencilerinin yaşlarındaki ilerlemeye bağlı olarak ahlaki olgunluk düzeylerinin yükseldiği ancak kopya çekmeye yönelik tutumlarının yaş ile ilişkilendirilemediği, yani yaşın ilerlemesine bağlı olarak ahlaken olgunlaşmalar da kopya çekmeye yönelik tutumlarının yaşlarıyla alakası olmadığı gözlenmiştir. Benzer şekilde, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla ahlaki olgunluk düzeyine sahip oldukları ancak kopya çekmeye yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir.

Öğrencilerin medeni durumlarındaki farklılaşmaya göre elde edilen verilere bakıldığında, evli olduğunu beyan eden öğrencilerin bekâr öğrencilerden ahlaken daha olgun oldukları verisi elde edilmiştir ki bu aslında beklenebilecek bir veridir. Ancak öğrencilerin medeni durumlarındaki farklılaşmanın kopya çekmeye yönelik tutumlarını etkilemediği verisinde de ulaşılmıştır.

Öğrencilerin İlahiyat Fakültesini tercih şekilleri değişkenine göre elde edilen veriler incelendiğinde ise, ahlaki olgunluk düzeyi yönünden aslında beklenti oluşturabilecek yönde veriler elde edilmiştir. Yani ilahiyat fakültesini bilinçli, isteyerek ve şuurlu tercih etmiş olan öğrencilerin ahlaki olgunluk düzeyleri, fakülteyi aile ve çevrenin isteği ya da boşta kalmamak adına tercih etmiş olan öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır. Bu da söz konusu istekli ve tercihen gelen öğrencilerin, öğrenim gördükleri fakültenin temel öğretilerini ve kazanımlarını ne derece içselleştirebildiklerini göstermektedir. Ancak aynı veriler incelendiğinde, fakülteyi istekli ve severek tercih eden öğrencilerle diğer öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmemiştir. Bu durum, öğrencilerin kopya çekme davranışını ahlakilik prensibine göre değerlendirmedikleri, fakülteye ister istekli ister isteksiz gelmiş olsunlar, gerekli gördükleri anlarda ve kendilerine göre haklı nedenler arkasına sığınmak suretiyle kopya çekme davranışına başvurabileceklerini göstermektedir ki öğrencileri kopya çekmeye yönelten nedenlerden çalışma içerisinde bahsedilmiştir.

Yapılan bu ve benzeri çalışmalar neticesinde şu önerilerde bulunulabilir:

1. Farklı ilahiyat fakültelerinde öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutumları üzerinde daha kapsamlı ve daha fazla çalışmalar yürütülebilir. İlahiyat fakültelerinde öğrencilerin hangi nedenlerden dolayı kopya çekmeye yönelik tutum geliştirdikleri araştırılabilir.

İlahiyat fakültelerinde öğrenim gördükleri dönem içerisinde kopya çekmeye yönelik alışkanlıklarının ve elde ettiklerini düşündükleri ahlaki olgunluk aşamalarının mezuniyet sonrası günlük ve meslek hayatlarındaki tutum ve davranışlarını ne yönde etkilediği üzerinde çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça | References

- Aktaş, Hamza – Kartopu, Saffet. “Üniversite Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Gümüşhane Üniversitesi Örneği)”. *Uluslararası Gençlik ve Ahlak Sempozyumu*. Sinop: Sinop Üniversitesi, 1. Cilt, 2016, 468-485.
- Ashworth, Peter vd. “Guilty in whose eyes? University Students' Perceptions of Cheating and Plagiarism in Academic Work and Assessment”. *Studies in Higher Education*, 22/2 (2017), 187-203. <https://doi.org/10.1080/03075079712331381034>.
- Aiken, Lewis R. “Detecting, Understanding and Controlling for Cheating on Tests”. *Research in Higher Education* 32/6 (1991), 725-736. <https://doi.org/10.1007/bf00974740>.
- Ay, Mustafa Fatih – Çakmak, Ahmet. “Kopya Çekmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 43 (2015), 140-155.
- Ay, Mustafa Fatih. “Ahlaki Olgunluk Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. *Bilimname* XLIII/43 (2020), 349-364. <https://doi.org/10.28949/bilimname.669957>.
- Bekaroğlu, Özer. “Dünyada ve Türkiye’de Bilimsel Sahtekârlık”. *Tüba Bülteni, Günce* 22 (2002), 12-13.
- Chudzicka-Czupala, Agata Ewa vd. “Application of The Theory of Planned Behavior in Academic Cheating Research–Crosscultural Comparison”. *Ethics & Behavior* 26/8 (2015), 1-43. <https://doi.org/10.1080/10508422.2015.1112745>.
- Çelik, Türkan. “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekme Eğilimlerinin İncelenmesi”. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi (MREFD)* 2/2 (2020), 97-120.
- Fraenkel, Jack R. - Wallen, Norman E. *How to Design and Evaluate Research in Education*. New York: McGraw Hill High Education, 7th Edition, 2007.
- Genç, Salih Zeki vd. “Değer ve Eğitimi Sorunsalı: Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Durum Tespiti”. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi* 11/2 (2015), 374-397.
- Kaya, Mevlüt – Aydın, Cüneyd. “Üniversite Öğrencilerinin Dini İnanç ve Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 30 (2011), 15-42.
- Kaymakcan, Recep. “İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları”. *Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/5 (2002), 121- 138
- Koç, Sevgi - Memduhoğlu, Hasan Basri. “Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik

- genel Eğilimlerinin İncelenmesi”. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21/1 (2021), 194-221.
- Köklü, Nilgün vd. *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2023.
- McCabe, Donald L. – Trevino, Linda Klebe. “Individual and Contextual Influences on Academic Dishonesty: A Multicampus Investigation”. *Research in Higher Education*, 38/3 (1997), 379-396. <https://doi.org/10.1023/A:1024954224675>.
- Miller, Angela D. vd. “Addressing Academic Dishonesty Among the Highest Achievers. *Theory into Practice* 56/2 (2017), 121-128. <https://doi.org/10.1080/00405841.2017.1283574>
- Özdamar, Kazım, *Paket Program ile İstatistiksel Veri Analizi*. 2. Cilt. Ankara: Kaan Kitabevi, 1999.
- Özdemir, Şuayip – Karateke, Tuncay. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekme Davranışları-Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği”. *Dinbilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi* 12/2 (2017), 151-169.
- Savaş, Osman – Ümmet, Durmuş. “Üniversite Öğrencilerinde Ahlaki Olgunluk, Sosyal İyi Olup ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”. *V. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi İstanbul*, ed. Mehmet Engin Deniz vd. Ankara: Türkiye Eğitim Bilimleri Araştırma Derneği TEBAD, 1. Basım, 2019. 1302-1322.
- Seçer, İsmail. *Spss ve Lisrel ile Pratik veri Analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2. Baskı, 2015.
- Seven, Mehmet Ali – Engin, Ali Osman. “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Duydukları İhtiyaç ve Kopya Çekme Sebepleri”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11/1 (2010), 121-136.
- Tabachnick, Barbara G. – Fidell, Linda S. *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson Education, 6th. Edition, 2013.
- Tan, Şeref. “Sınavlarda Kopya Çekmeyi Önlemeye Yönelik Önlemler”. *Eğitim ve Bilim* 26/122 (2001), 32-40.
- Türkan, Azmi vd. “Öğretmen Adaylarının Kopya Çekme Davranışına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 25 (2023), 105-122. <https://doi.org/10.29029/busbed.1123180>.
- Türkçe Büyük Sözlük*. Erişim 11 Haziran 2024. <https://sozluk.gov.tr/>
- Ünlü, Hüseyin – Eroğlu, Cihan. “Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları”. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* X/3 (2012), 101-106.

Ek 1/ Appendix 1: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Kararı / Süleyman Demirel University, Social and Human Sciences Ethics Committee Decision

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler
Etik Kurul Kararları

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
24.04.2024	148	21

21- Üniversitemiz İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Dr.Öğr.Üyesi Mustafa MEMİŞ tarafından yürütülen *"İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları ile Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Araştırma: SDÜ İlahiyat Fakültesi"* başlıklı bilimsel çalışma hk.

Üniversitemiz İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Dr.Öğr.Üyesi Mustafa MEMİŞ tarafından yürütülen *"İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları ile Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Araştırma: SDÜ İlahiyat Fakültesi"* başlıklı bilimsel çalışmanın kapsam ve uygulama açısından etik ilkelere ve insan haklarına uygun olduğuna,

Mevcutdurun oybirliği ile karar verildi.

Prof.Dr. Alim KOŞAR
Başkan

Prof.Dr. Hüseyin GÜL
Üye

Prof.Dr. Talat SAKALCI
Üye

Prof.Dr. Serpil SENAL
Üye

(G.İZİNLİ)
Prof.Dr. Gülcan SARP
Üye

Prof.Dr. Hülya ALTUNYA
Üye

Prof.Dr. Ceydet YILMAZ
Üye

24.04.2024
Zuhat BARDAK
Raportör